

Nevena Radojević
Bojana Dinić¹

Odsek za psihologiju,
Filozofski fakultet,
Univerzitet u Novom Sadu

RELACIJE AGENSNOG I KOMUNALNOG NARCIZMA SA SAMOEFIKASNOŠĆU U RAZLIČITIM ŽIVOTNIM DOMENIMA²

Narcizam predstavlja multidimenzionalni konstrukt, a prema jednoj od novijih konceptualizacija koja se oslanja na model delotvornosti-zajedništva, mogu se izdvojiti dve dimenzije grandioznog narcizma - agensni i komunalni. Agensni narcizam se ispoljava kroz veličanje sopstvenog postignuća i kompetencija, a komunalni kroz isticanje empatije i činjenje dobrih dela za druge i čovečanstvo, te se može pretpostaviti da će ova dva aspekta narcizma pokazati različiti obrazac veza sa samoeфикасношću u različitim životnim sferama. Cilj ovog istraživanja je ispitivanje tipologije narcizma na osnovu orijentacije na delotvornost i zajedništvo, te poređenje dimenzionalnog i tipološkog pristupa u ispitivanju relacija narcizma sa doživljajem samoeфикасношći u različitim životnim domenima (socijalnom, emocionalnom i radnom). Rezultati analize latentnih profila pokazuju da se na osnovu mera agensnog i komunalnog narcizma mogu izdvojiti četiri tipa: visok narcizam, agensni narcizam, komunalni narcizam i nizak narcizam. Dalje, rezultati pokazuju da se tipovi visokog i agensnog narcizma međusobno ne razlikuju u svim domenima samoeфикасношći, te da na njima ostvaruju više skorove. S druge strane, tipovi komunalnog i niskog narcizma se međusobno ne razlikuju u radnoj i socijalnoj samoeфикасношći, dok više skorove u emocionalnoj samoeфикасношći ostvaruje komunalni tip. Agensni tip karakteriše viša radna i socijalna samoeфикасношć u odnosu na komunalni, dok razlike u emocionalnoj samoeфикасношći nisu značajne. Poređenje dimenzionalnog i tipološkog pristupa je pokazalo da tipovi imaju inkrementalnu

² Rad je nastao u okviru projekta Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (ON179006) i deo rezultata je prikazan u master radu Radojević, N. (2019). *Odnos narcizma i samoeфикасношći u različitim životnim domenima*. Neobjavljen master rad, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu. Dostupno na: http://remaster.ff.uns.ac.rs/materijal/punirad/Master_rad_20190923_psi_320048_2018.pdf

¹ Adresa autora: bojana.dinic@ff.uns.ac.rs

prediktivnu moć u odnosu na dimenzije u objašnjenju socijalne i radne samoefikasnosti, ali ne i emocionalne.

Ključne reči: agensni narcizam, delotvornost, komunalni narcizam, samoefikasnost, zajedništvo

Uvod

Narcizam predstavlja složeni konstrukt, pri čemu se, prema savremenoj koncepciji, najčešće pravi razlika između grandioznog i vulnerabilnog narcizma (npr. Krizan & Herlache, 2018). Grandiozni narcizam u velikoj meri odgovara stereotipnom viđenju narcizma. U većini prethodnih istraživanja grandiozni narcizam obuhvata karakteristike poput visokog samopoštovanja, nadmenosti i arogancije, kompetitivnosti, doživljava superiornosti, težnje za moći i dominacijom u čijoj je osnovi antagonizam (Miller et al., 2017) ili doživljava umišljenih prava i grandioznost (Brown et al., 2009; Krizan & Herlache, 2018; Wright & Edershile, 2018). Dakle, grandiozni narcizam se isključivo posmatrao u domenu delotvornosti (eng. *agency*) na šta je ukazao veliki broj skorijih istraživanja (npr. Gebauer et al., 2012; Luo et al., 2014; Žemojtel-Piotrowska et al., 2016). Delotvornost predstavlja težnju pojedinca da ovlada svojim okruženjem i tiče se tema kao što su moć, ambicija, kontrola, dominacija, autonomija i sl. (npr. Abele & Bruckmüller, 2013). Osoba koja ispoljava tzv. narcizam delotvornosti ili agensni narcizam, teži da kod sebe naglasi karakteristike poput inteligencije, kompetentnosti, autoriteta i uspešnosti (Luo et al., 2014).

Međutim, Gebauer i saradnici (Gebauer et al., 2012) ukazali su na to da postoje narcisoidne osobe koje svoje narcističke potrebe i grandiozne tendencije zadovoljavaju u domenu zajedništva (eng. *communion*). Zajedništvo se odnosi na težnju za ostvarenjem bliskih odnosa i povezanosti sa drugima, te ulaganje truda da se pomogne drugima (Abele & Bruckmüller, 2013). Kod narcisoidnih osoba koje su usmerene na zajedništvo, tj. koje imaju izražen komunalni narcizam, i dalje su sržne karakteristike narcizma prisutne (potreba za povlašćenošću i grandioznost), ali način na koji se manifestuju je takav da odražava humane motive, kao što su briga za druge i pomoć drugima. Tako, osoba s izraženim narcizmom usmerenim na zajedništvo će isticati kako se ona žrtvuje za druge, kako će učiniti svet boljim mestom, kako je ona *naj*bržiija osoba, *naj*bolji prijatelj itd. (Gebauer et al., 2012).

Prethodna istraživanja su pokazala da se dve dimenzije narcizma, agensni i komunalni, povezuju sa samoosnaživanjem (eng. *self-enhancement*) tj. nereálnim i preterano pozitivnim samoevaluacijama u različitim domenima koje se dovode u vezu sa samoobmanjivanjem (Paulhus, 2019). Tako, agensni narcizam je povezan s preneglašavanjem osobina koje su bliske principu delotvornosti, kao što su uspeh i umeće u „menadžerskim“ zadacima, inteligencija i fizička privlačnost, te predstavljanjem sebe kao „superheroja“ (više u Gebauer & Sedikides, 2018). S druge strane, komunalni narcizam je povezan s preneglašavanjem karakteristika vezanim za zajedništvo, npr. prijatnost, srdačnost, saosećajnost, plemenitost, a takođe i s precenjivanjem znanja u ovoj oblasti, npr. o humanitarnim akcijama i socijalnim pitanjima, te predstavljanjem sebe kao „sveta“.

Samoosnaživanje je povezano sa generalnom samoeфикасношћу, ali ne i nužno sa samoeфикасношћу u specifičnim domenima (npr. Paunonen & Hong, 2010). Stoga, moglo bi se pretpostaviti da će različiti aspekti narcizma pokazati različiti obrazac veza sa specifičnim samoeфикасностima, a da će se to odraziti na nedosledne relacije sa generalnom samoeфикасношћу. U prethodnim istraživanjima, u kojima je u fokusu bio samo agensni³ narcizam, to je i dobijeno, te je narcizam u nekim istraživanjima ostvarivao pozitivnu (Brown, 2017; Mathieu & St-Jean, 2013), a u drugima negativnu vezu s generalnom samoeфикасношћу (Jahani et al., 2018), mada su sve veze bile niske. Dodatno, pokazano je da ne ostvaruju sve facete agenskog narcizma isti obrazac veza sa samoeфикасношћу, te se npr. samo moć izdvaja kao značajni prediktor samoeфикасности, dok egzibicionizam i doživljaj sebe kao posebne osobe ne ostvaruju značajne efekte (Brookes, 2015). U malom broju istraživanja razmatrana je specifična samoeфикасност, te je pokazana značajna ali niska veza agenskog narcizma sa profesionalnom (Hirschi & Jeansch, 2015) i socijalnom samoeфикасношћу (Ksinan & Vazsonyi, 2016). Ipak, postoje nalazi u kojima nije dobijena značajna veza između agenskog narcizma i preduzetničke samoeфикасности, što autori objašnjavaju kulturološkim razlikama (Wu et al., 2019). Takođe, u jednom radu nije dobijena ni značajna veza između agenskog narcizma i samoeфикасности u intimnim, romantičnim vezama (Brown, 2017).

Iako su Gebauer i saradnici (Gebauer et al., 2012) pokazali da je povezanost između agenskog i komunalnog narcizma niska ili nije značajna (prosečna korelacija u nekoliko studija iznosila je .27), u drugim istraživanjima je dobijena umerena do visoka korelacija (npr. .40 na uzorku iz Poljske i .50 na uzorku iz UK-a, videti Žemotjel-Piotrowska et al., 2016). Iako se očekuje da ova dva aspekta narcizma budu povezana jer se oba odnose na grandioznost, visina korelacije može dovesti u pitanje opravdanost njihovog razlikovanja. Ipak, njihova diskriminativna validnost je potvrđena u istraživanju Gebauera i saradnika (Gebauer et al., 2012). Takođe, blizanačka studija ukazuje na to da iako postoji zajednička genska osnova ove dve dimenzije narcizma, većina genskih (68%) i sredinskih uticaja (94%) je specifična za pojedinu vrstu narcizma (Luo et al., 2014).

Jedan od načina kako se može dodatno proveriti diskriminativna validnost je da se ispita da li se mogu izdvojiti osobe koje su sklone samo komunalnom, a ne ujedno i komunalnom i agensnom narcizmu. U tom cilju, u ovom radu je ispitivana mogućnost izdvajanja tipova tj. profila na osnovu agenskog i komunalnog narcizma. Naime, u okviru dimenzionalnog pristupa tj. pristupa usmerenog na varijablu, pretpostavljaju se kvantitativne razlike u sadržaju crta kod svih osoba. Individualne razlike se objašnjavaju variranjem stepena prisutnosti crte, te se pretpostavlja da je sadržaj crte identičan na svim nivoima crte. S dru-

3 Treba napomenuti da autori nisu ispitivani narcizam nazivali agensnim, ali na osnovu mere koja je korišćena (Narcissistic Personality Inventory - NPI), može se zaključiti da je ova dimenzija narcizma u pitanju.

ge strane, u okviru tipološkog pristupa ili pristupa usmerenog na osobu, pretpostavljaju se specifične konfiguracije crta koje se razlikuju po grupama osoba. Drugim rečima, tipološkim pristupom se detektuju specifične kombinacije crta koje se međusobno kvalitativno razlikuju (Bergman & Magnusson, 1997).

Prethodna istraživanja u kojima je primenjen tipološki pristup u ispitivanju narcizma bila su fokusirana na druge aspekte narcizma i rezultati nisu dosledni u pogledu izdvajanja tipova narcizma. Na primer, u jednoj studiji na uzorku adolescenata koji su napustili školu pokazano je da izdvajanje tipova nije opravdano jer se izdvajaju tipovi s paralelnim karakteristikama (visok, umeren i nizak patološki narcizam), pri čemu nije bilo razlika u agensnom narcizmu između izdvojenih tipova (Barry et al., 2019). Drugim rečima, rezultati pomenute studije upućuju na to da je pristup orijentisan na varijablu (dimenzionalni pristup) primereniji u opisu narcizma, nego pristup orijentisan na osobu (tipološki pristup). U drugoj studiji u kojoj su ispitivane dve strategije grandioznog narcizma, divljenje (što je slično agensnom narcizmu) i rivalstvo, pokazano je da se može izdvojiti tip više sklon agensnom narcizmu koji pokazuje slične i adaptivne karakteristike kao i tip niskog narcizma, dok preostala dva tipa, visok narcizam i umeren narcizam s izraženim i divljenjem i rivalstvom karakterišu maladaptivne karakteristike (Wetzel et al., 2016). Dakle, ova studija ukazuje na mogućnost izdvajanja kvalitativno drugačijih tipova, te njihov doprinos u razumevanju sklonosti ka adaptivnim ili maladaptivnim obrascima ponašanja.

Osnovni cilj ovog istraživanja jeste ispitivanje mogućnosti detektovanja tipova narcizma na osnovu orijentacije na delotvornost i zajedništvo, tj. da li se na osnovu agensnog i komunalnog narcizma mogu detektovati kvalitativno različiti tipovi ispitanika s izraženom samo jednom od dve dimenzije narcizma. Potom će biti kontrastirani dimenzionalni i tipološki pristup u ispitivanju narcizma u odnosu sa samoefikasnošću u različitim životnim domenima kako bi se stekao uvid u to da li tipološki pristup pruža dodatne informacije u odnosu na dimenzionalni pristup. Očekuje se da će se izdvojiti tip ispitanika sa izraženim samo komunalnim narcizmom, te da će ispitanici ovog tipa pokazivati više samoefikasnosti u emocionalnom domenu, budući da je za njih karakteristično grandiozno isticanje njihove povezanosti s drugima i pomaganje drugima, te empatije i emocionalne prijemčivosti za druge. Takođe, očekuje se da će se izdvojiti tip ispitanika sa izraženim samo agensnim narcizmom koji bi trebalo da pokaže više radne samoefikasnosti, budući da se ovaj aspekt narcizma povezuje s isticanjem kompetentnosti, sposobnosti i postignuća. U pogledu socijalne samoefikasnosti, pretpostavlja se da neće biti razlika između dva tipa narcizma. Naime, s jedne strane, za narcisoidne osobe usmerene na delotvornost je karakteristično da su asertivne i sklone preuzimanju inicijative, što su poželjne karakteristike za uspešno uspostavljanje društvenog kontakta, a što najverovatnije dalje osnažuje njihova uverenja o sopstvenoj efikasnosti u ovoj životnoj sferi. S druge strane, oni koji su usmereni na zajedništvo imaju grandiozne ideje o sebi kao najboljim prijateljima, roditeljima, slušaocima, te

se može pretpostaviti da imaju i visok doživljaj samoefikasnosti u domenu socijalnih interakcija. Naposletku, očekuje se da će tipološki pristup pružati dodatne informacije o predikciji samoefikasnosti u odnosu na dimenzionalni pristup ispitivanja narcizma.

Metod

Uzorak i procedura

Uzorak je obuhvatao 222 ispitanika (109 odn. 49.1% muškaraca), starosti od 19 do 63 godine ($AS = 37.69$, $SD = 10.46$). Ispitanici su imali između 0.1 i 36 godina radnog staža, pri čemu je 77% bilo trenutno zaposleno, 18.5% nezaposleno, a 4.5% angažovano u programe stažiranja ili volontiranja. U pogledu nivoa obrazovanja, 43.2% ispitanika je završilo fakultet, 36% imalo završenu srednju ili osnovnu školu, 12.6% je završilo višu školu, dok su 8.1% bili studenti. Uzorak je bio prigodan, a upitnici su distribuirani putem društvenih mreža po principu snežne grudve. Budući da je ispitivana i radna samoefikasnost, naglašeno je da upitnicima mogu pristupiti samo ispitanici s radnim iskustvom. Istraživanje je sprovedeno u skadu s etičkim standardima koji su propisani u Helsinškoj deklaraciji iz 1964. i kasnijim amandmanima ili s uporedivim etičkim standardima. Pre početka popunjavanja upitnika, ispitanicima je prikazana informisana saglasnost, a upitnicima su mogli pristupiti tek nakon označavanja da prihvataju učešće u istraživanju. Istraživanje je bilo potpuno anonimno i ispitanici su mogli od njega da odustanu u bilo kojem trenutku bez ikakvih posledica.

Instrumenti

Inventar narcističke ličnosti (Narcissistic Personality Inventory – NPI)

Za ispitivanje narcizma usmerenog na delotvornost, upotrebljen je NPI (Raskin & Hall, 1979, za adaptaciju na srpskom videti Dinić & Vujić, 2019) koji sadrži 40 ajtema koje se tiču grandiozne slike o sebi, umišljenih prava, želje za moći i vođstvom, kao i sklonosti ka eksploataciji i manipulaciji drugih. U ovom istraživanju je korišćena verzija sa sedmostepenom skalom Likertovog tipa kako bi skala za odgovaranje bila podudarna sa skalom za CNI. U ovoj verziji su sadržane samo narcističke tvrdnje iz originalnog formata s prisilnim izborom.

Inventar komunalnog narcizma (Communal Narcissism Inventory – CNI)

CNI (Gebauer et al., 2012) odražava narcizam usmeren na zajedništvo i obuhvata 16 stavki koje se tiču grandioznih uverenja u domenu zajedništva.

Za odgovaranje je korišćena sedmostepena skala Likertovog tipa. Indikatori fita jednodimenzionalnog modela pokazuju da su CFI (.95) i TLI (.94) dobri, dok su RMSEA (.10) i SRMR (.13) iznad granice preporučenih vrednosti. S obzirom na granične indikatore fita, dimenzionalnost je proverena preko paralelne analize na osnovu koje je utvrđeno da se mogu izdvojiti dve komponente (empirijske vrednosti karakterističnih korenova su redom 8.12, 2.24 i 1.19, a simulirane 1.59, 1.46 i 1.36). Jedna komponenta se odnosi na komunalni narcizam usmeren na budućnost (npr. „*Doneću slobodu ljudima*”), a druga na komunalni narcizam usmeren na sadašnjost (npr. „*Generalno, ja sam osoba sa najviše razumevanja za druge*”), što odgovara nekim prethodnim proverama strukture CNI (Žemojtel-Piotrowska et al., 2016) koju je razmatrao i sam autor (Gebauer et al., 2012). Dvofaktorski model pokazuje bolje indikatore fita od jednofaktorskog ($\Delta\chi^2(1) = 182.43, p < .001$) pri čemu su svi indikatori fita adekvatni: CFI = .99, TLI = .99, RMSEA = .05, SRMR = .08). Međutim, korelacija između faktora je visoka i iznosi .67. Kako bi se utvrdilo da li dva specifična faktora imaju interpretativnog smisla, testiran je i bifaktorski model. Rezultati pokazuju da iako je bifaktorski model bolji od dvodimenzionalnog ($\Delta\chi^2(15) = 94.14, p < .001$, pri čemu su infikatori fita sledeći: CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = .00, SRMR = .049), pouzdanost drugog faktora je nezadovoljavajuća ($\omega_s = .16$), te samo jedan aitem (br. 5) ima više opterećenje na specifičnom u odnosu na generalni faktor. S obzirom na to, zadržano je jednodimenzionalno rešenje. Valja primetiti da u prethodnim proverama CNI-ja, iako su dobijeni dobri indikatori fita za bifaktorski model, kao i visoke pouzdanosti specifičnih faktora, nijedan aitem na drugom specifičnom faktoru nije imao više opterećenje na specifičnom u odnosu na generalni faktor (Rogoza & Fatfouta, 2019; Žemojtel-Piotrowska et al., 2016).

Skala opazene socijalne samoefikasnosti (Perceived Social Self-Efficacy Scale – PSSE)

Ova skala, koju su konstruisali Smith i Betz (2000), ispituje uverenja ispitanika o sopstvenoj efikasnosti u domenu socijalnih relacija. Preciznije, odnosi se na uverenja o sopstvenom umeću da uspešno uspostavi i održi odnose sa drugim ljudima. U sklopu toga, obuhvaćena su ponašanja kao što su sticanje novih poznanstava, iniciranje i razvijanje prijateljskih i romantičnih relacija, asertivnost u različitim socijalnim situacijama, spremnost na aktivno učešće u okviru grupnog setinga, razvijene veštine pregovaranja, efikasno razrešavanje interpersonalnih konflikta i sl. PSSE sadrži 25 ajtema a za odgovaranje je korišćena petostepena skala Likertovog tipa. Fit modela je odličan, mada na granici overfita (CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = .01, SRMR = .06).

Skala opažene emocionalne samoeфикаsnosti (Emotional Self-Efficacy Scale – ESES)

U pitanju je skala koja služi proceni ispitanikove opažene samoeфикаsnosti da adekvatno primi, shvati i služi se emocionalnim informacijama koje potiču iz njegovog okruženja ili od njega samog, da bi dalje ostvario neki željeni ishod (Kirk et al., 2008). To podrazumeva veru u vlastite mogućnosti uspešnog prepoznavanja i razumevanja svojih i tuđih emocionalnih stanja i reakcija, kao i u svoju sposobnost emocionalne regulacije. ESES sadži 32 ajtema a za odgovaranje je korišćena petostepena skala Likertovog tipa. Fit modela je odličan, mada na granici overfita (CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = .00, SRMR = .07).

Skala radne samoeфикаsnosti (Work Self-Efficacy Scale – WSES)

Ova skala se tiče ličnih uverenja ispitanika o svojoj radnoj uspešnosti i angažovanosti, kao i uverenja pojedinca da će moći vešto da se nosi sa radnim zadacima i tim putem ostvari optimalan profesionalni učinak (Fida et al., 2015). Pored toga, skala obuhvata i radnikova uverenja o sopstvenim veštinama empatije, asertivnosti i upravljanja emocijama na radnom mestu, u skladu sa pretpostavkom autora skale da se uspešan radnik ne ogleda samo u kompetentnom izvođenju radnih aktivnosti, nego i u tome koliko dobro funkcioniše u saradnji sa svojim kolektivom. WSES obuhvata 26 ajtema a za odgovaranje je korišćena sedmostepena skala Likertovog tipa. Fit modela je odličan izuzev SRMR-a koji je marginalan (CFI = .98, TLI = .98, RMSEA = .07, SRMR = .10).

Za sve instrumente, osim za NPI koji je već validiran na srpskom jeziku, urađen je povratni prevod kako bi se osiguralo osnovno značenje ajtema (instrumenti se mogu videti u Dodatku). Deskriptivni podaci i pouzdanosti su prikazani u Tabeli 1.

Obrada podataka

S obzirom na to da se svi upitnici osim NPI-ja prvi put koriste na srpskom jeziku, izračunat je fit modela za svaki od tih upitnika preko konfirmatorne faktorske analize (metod dijagonalnih ponderisanih najmanjih kvadrata - DWLS) u R paketu "lavaan" (Rosseel, 2012). Zadovoljavajućim fitom se smatraju sledeće vrednosti indeksa fita: Bentlerov komparativni indeks fita (CFI) i Tucker-Lewisov indeks (TLI) $\geq .90$ i kvadratni koren prosečne kvadrirane greške aproksimacije (RMSEA) i standardizovani kvadratni koren prosečnog kvadrata reziduala (SRMR) $\leq .08$, a dobrim CFI i TLI $\geq .95$ i RMSEA i SRMR $\leq .06$ (Hu & Bentler, 1999). Razlika u korelacijama agensnog i komunalnog narcizma sa različitim domenima samoeфикаsnosti testirana je preko Steigerovog Z testa. Nad standardizovanim skorovima NPI-ja i CNI-ja primenjena je analiza latentnih profila (LPA) u cilju ekstrakcije tipova tj. profila narcizma. Analiza je

rađena u R paketu "mclust" (Fraley & Raftery, 2002), te je na osnovu najmanje vrednosti Bajesovog kriterijuma informativnosti (BIC) odabran optimalan broj profila. Razlike u profilima su ispitivane preko analize varijanse, pri čemu je za post hoc test korišćen test najmanje značajne razlike (LSD). Kao dokaz o interpretativnoj vrednosti tipova uzeta je preporuka Ashton-a i Lee-ja (Ashton & Lee, 2009) da tipovi nemaju interpretativnu vrednost u odnosu na dimenzije ukoliko objašnjavaju manje od 40% varijanse dimenzija na osnovu kojih su izvedeni. Pored toga, izvršeno je kontrastiranje dimenzionalnog i tipološkog pristupa preko hijerarhijske višestruke regresione analize u okviru koje su u prvom koraku uvedene dimenzije agensnog i komunalnog narcizma kao prediktori, a u drugom ekstrahovani tipovi narcizma kao *dummy* tj. binarne varijable, dok su kriterijumi bili domen samoefikasnosti, ponaosob. Značajni doprinos tipova predikciji povrh varijanse koju objašnjavaju dimenzije ukazuje na inkrementalnu validnost tipova narcizma u odnosu na dimenzije narcizma, tj. na njihovu korisnost u predikciji (o proceduri više u Asendorpf, 2003).

Rezultati

Rezultati dimenzionalnog pristupa

Polne razlike u komunalnom ($t(220) = -0.82, p > .05$) i agensnom narcizmu nisu značajne ($t(220) = 0.00, p > .05$), kao ni u domenima samoefikasnosti (svi p -nivoi su $> .05$). Korelacije sa starošću takođe nisu značajne (raspon korelacija je od $-.10$ do $.09$ pri čemu su svi p -nivoi $> .05$). Korelacije s radnim stažom su značajne i negativne ali niskog intenziteta (agensni narcizam: $r = -.15, p = .034$; komunalni narcizam: $r = -.16, p = .016$).

Dve dimenzije narcizma visoko međusobno koreliraju, ali postoje razlike u njihovoj povezanosti sa samoefikasnostima u različitim domenima (Tabela 1). Naime, agensni narcizam pokazuje značajno višu korelaciju sa socijalnom ($Z = 5.16, p < .001$) i radnom samoefikasnošću ($Z = 2.52, p = .012$), dok nema značajnih razlika u povezanosti sa emocionalnom samoefikasnošću ($Z = 0.06, p = .955$). Međutim, kad se sagledaju parcijalne korelacije, primetno je da komunalni narcizam pokazuje upadljivo niže, čak negativne korelacije sa socijalnom i radnom samoefikasnošću, što je najverovatnije posledica uklanjanja dela varijanse komunalnog narcizma koji je povezana sa agensnim. Takođe, primetno je i da procene samoefikasnosti u različitim domenima visoko međusobno koreliraju.

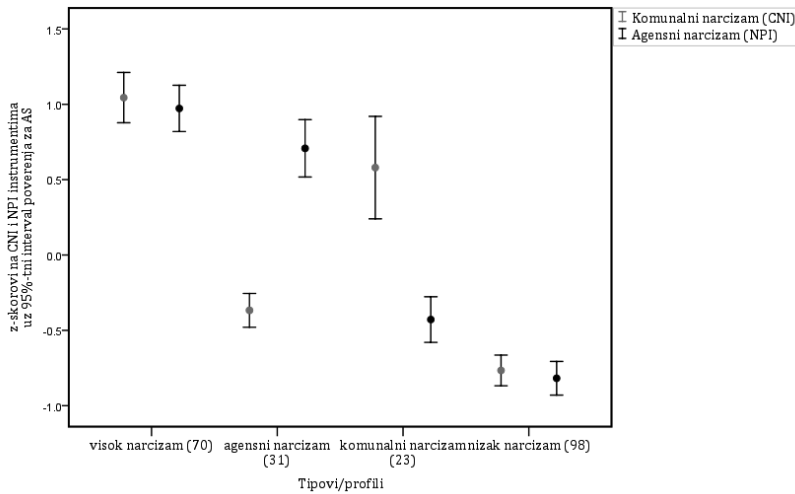
Tabela 1
Deskriptivni podaci i korelacije

	1	2	3	4	5
1 Agensni narcizam	1				
2 Komunalni narcizam	.64	1			
3 Socijalna samoefikasnost	.52(.48)	.25 (-.12)	1		
4 Emocionalna samoefikasnost	.36 (.18)	.36 (.18)	.63	1	
5 Radna samoefikasnost	.35(.29)	.22 (-.01)	.73	.80	1
<i>M</i>	3.80	3.64	3.72	3.74	5.30
<i>SD</i>	1.25	1.13	0.91	0.73	1.09
<i>Sk</i>	0.23	0.54	-0.44	-0.48	-0.59
<i>Ku</i>	-0.59	-0.11	-0.70	0.06	-0.24
α	.98	.93	.97	.97	.97
MIC	.50	.46	.56	.53	.53

Napomene. *M* - aritmetička sredina; *SD* - standardna devijacija; *Sk* - skju-nis; *Ku* - kurtosis; α - Kronbahov koeficijent pouzdanosti; MIC - prosečna inter-ajtemska korelacija. U slučaju dimenzija narcizma i radne samoefikasnosti raspon skorova se kreće od 1 do 7, dok je na merama socijalne i emocionalne samoefikasnosti raspon od 1 do 5. Boldovane su korelacije koje su značajno više sa agensnim narcizmom u odnosu na komunalni. U zagradi su prikazane parcijalne korelacije uz kontrolu druge dimenzije narcizma.

Rezultati tipološkog prisutpa

Na osnovu rezultata LPA, mogu se izdvojiti četiri tipa odnosno profila ($BIC = -4095.63$), koji se značajno razlikuju i u odnosu na agensni ($F(3,218) = 158.35, p < .001$) i komunalni narcizam ($F(3,218) = 140.66, p < .001$). Post hoc LSD testovi su pokazali da su sve razlike značajne ($p < .05$, videti Tabelu A u Prilogu). Prvi tip (31.5%) karakterišu povišeni skorovi na obe dimenzije narcizma, te je nazvan visoki narcizam (Slika 1). Drugi tip (14.0%) karakterišu viši skorovi na agensnom narcizmu u odnosu na komunalni, te je nazvan agensni narcizam, dok treći tip (10.4%) pokazuje suprotne karakteristike, te je nazvan komunalni narcizam. Četvrti tip (44.1%) karakterišu niski skorovi na obe dimenzije narcizma, te je nazvan niski narcizam. Tipovi objašnjavaju od 88% (Cox and Snell) do 96% (Nagelkerke) skorova agensnog i komunalnog narcizma, što upućuje na zaključak da oni mogu imati interpretativnu vrednost.

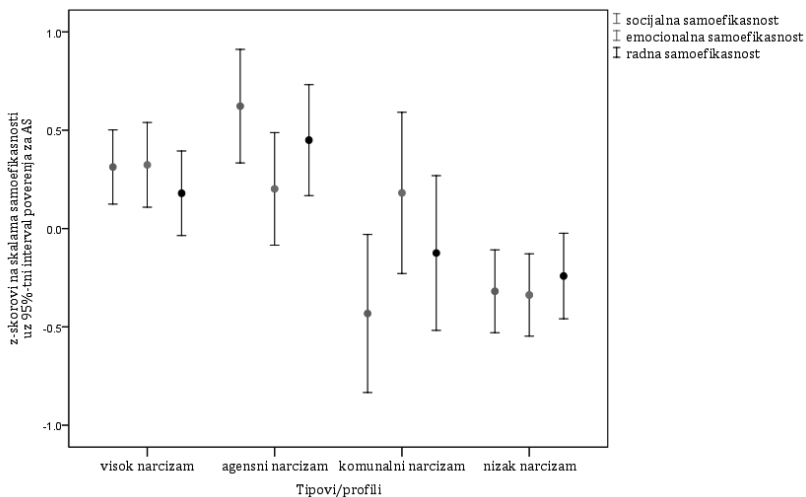
Slika 1. Tipovi agensnog i komunalnog narcizma.

U zagradama je naveden broj ispitanika u svakom tipu/profilu.

Nema značajnih polnih ($\chi^2(3) = 1.22, p = .749$), starosnih ($F(3,218) = 1.23, p = .302$), ni razlika u trenutnom radnom statusu ($\chi^2(3) = 1.55, p = .671$) u pogledu pripadnosti određenom tipu. Razlika u odnosu na radni staž je marginalno značajna ($F(3,218) = 2.61, p = .053$), a post hoc testovi pokazuju da postoje značajne razlike između tipa visokog narcizma u odnosu na tipove agensnog narcizma ($p = .040$) i niskog narcizma ($p = .014$), pri čemu pripadnici tipa visokog narcizma imaju kraći radni staž. Ipak, kada se uvede starost kao kovarijetet, razlike između tipova u radnom stažu nisu značajne ($F(3,209) = 2.31, p = .077$). Preliminarno je urađena analiza razlika u tipovima u domenima samoefikasnosti uz statističku kontrolu radnog staža, ali kako se rezultati nisu razlikovali u odnosu na to kada radni staž nije kontrolisan, u radu su prikazani rezultati bez ove kontrole.

Deskriptivni podaci izraženosti vrsta samoefikasnosti po tipovima narcizma su prikazani na Slici 2. Rezultati pokazuju da postoje značajne razlike između tipova u svim ispitivanim domenima samoefikasnosti (socijalna samoefikasnost: $F(3,218) = 12.81, p < .001$, emocionalna samoefikasnost: $F(3,218) = 7.45, p < .001$, radna samoefikasnost: $F(3,218) = 5.14, p < .01$). Rezultati post hoc testova pokazuju da višu socijalnu samoefikasnost imaju tipovi visokog i agensnog narcizma u odnosu na tipove komunalnog i niskog narcizma (videti Tabelu B u Prilogu). U pogledu emocionalne samoefikasnosti značajnih razlika ima između tipa niskog narcizma, koji ostvaruje niže skorove, i ostalih tipova koji se međusobno ne razlikuju. U radnoj samoefikasnosti tipovi agensnog i visokog narcizma se međusobno ne razlikuju i ostvaruju više skorove. Razlike između tipova visokog i komunalnog narcizma nisu značajne, ali jesu

razlike između agenskog i komunalnog narcizma, pri čemu tip agenskog narcizma ostvaruje više skorove. Sumirano, tipovi visokog i agenskog narcizma se međusobno ne razlikuju ni u jednom domenu samoefikasnosti, a tipovi niskog i komunalnog narcizma se ne razlikuju u pogledu socijalne i radne samoefikasnosti, ali se razlikuju u emocionalnoj samoefikasnosti, pri čemu pripadnici tipa komunalnog narcizma imaju više skorove. Kada se porede samo agensni i komunalni tip, agensni tip ostvaruje višu socijalnu i radnu samoefikasnost, dok značajnih razlika nema u emocionalnoj samoefikasnosti.

Slika 2. Samoefikasnost u različitim domenima kod tipova agenskog i komunalnog narcizma.

Kontrastiranje dimenzionalnog i tipološkog pristupa

Rezultati hijerarhijske višestruke regresione analize pokazuju da tipovi ostvaruju značajnu predikciju socijalne samoefikasnosti ($\Delta R^2 = .03$, $p = .015$, videti Tabelu C u Prilogu) povrh varijanse koju objašnjavaju dimenzije agenskog i komunalnog narcizma, dok je doprinos u slučaju radne samoefikasnosti marginalan ($\Delta R^2 = .03$, $p = .049$). Doprinos tipova povrh varijanse dimenzija narcizma nije značajan u predikciji emocionalne samoefikasnosti ($\Delta R^2 = .01$, $p = .298$). Treba napomenuti da pošto tipovi objašnjavaju 88-96% varijanse skorova na dimenzijama agenskog i komunalnog narcizma, uvođenje i tipova i dimenzija u isti regresioni model rezultiralo je supresijom. Stoga kao bolji pokazatelj korisnosti tipova treba uzeti u obzir procenat varijanse dimenzija koji objašnjavaju tipovi.

Diskusija

Cilj ovog istraživanja je bio ispitivanje mogućnosti detekcije tipova narcizma na osnovu izraženosti dimenzija agensnog i komunalnog narcizma, te poređenje dimenzionalnog i tipološkog pristupa ispitivanju narcizma u kontekstu doživljaja samoefikasnosti u različitim životnim domenima. Ovo je prva studija u kojoj je primenjen tipološki pristup u ispitivanju odnosa agensnog i komunalnog narcizma. Rezultati potvrđuju izdvajanje očekivanih tipova narcizma. Naime, na osnovu dimenzija narcizma koje se odnose na delotvornost i zajedništvo, moguće je detektovati grupu ispitanika s izraženim samo agensnim i s izraženim samo komunalnim narcizmom. Pored ova dva tipa, izdvojena su još dva koja se odnose na generalno nizak i visok grandiozni narcizam. Drugim rečima, u okviru grandioznog narcizma moguće je izdvojiti profile s drugačijim manifestacijama grandioznosti, jednom koja je usmerena na isticanje kompetencija, uspeha, ambicija i dominacije, i drugom koja je usmerena na isticanje heroizma, požrtvovanosti i brige za druge, te sliku o sebi kao osobe kojoj se drugi rado obraćaju za pomoć i koja rešava probleme.

Nisu dobijene polne razlike u pripadnosti izdvojenim tipovima, niti dimenzijama narcizma, što je delimično u skladu s ranijim istraživanjima u kojima je pokazano da postoje značajne polne razlike na agensnom, ali ne i komunalnom narcizmu (Gebauer et al., 2012). Naime, iako bi se na osnovu socijalizacije rodni uloga moglo očekivati da su muškarci primarno socijalizovani da ispoljavaju više karakteristika vezanih za delotvornost, a žene za zajedništvo, postoje istraživanja koja ukazuju na to da žene sa starošću postepeno počinju da ispoljavaju sve više ponašanja vezanih za delotvornost (npr. postaju asertivnije, nezavisnije...), dok je kod muškaraca situacija obrnuta, tj. više se razvijaju karakteristike zajedništva (npr. postaju brižniji za druge, više su otvoreni za svoja osećanja itd., više u Gutmann, 1994). Kada je u pitanju starost, prethodna istraživanja pokazuju da su mlađi više orijentisani na delotvornost, te da su dve orijentacije balansirane u odrasloj dobi, a da u starosti dominira orijentacija na zajedništvo (Diehl et al., 2004). Moguće je da osobe sklone narcizmu različito manifestuju narcizam kroz životni vek, u skladu sa smenjivanjem životnih uloga, a koje se povezuju s različitim orijentacijama. S obzirom na veliki raspon starosti u našem uzorku (19-63 god.), može se pretpostaviti da nisu dobijene značajne ni polne ni starosne razlike ni u tipovima, ni u dimenzijama narcizma upravo zbog različitih životnih pozicija ispitanika. Ipak, pretpostavku o dinamičkoj strukturi narcizma i fluktuaciji između agensnog i grandioznog narcizma treba ispitati preko longitudinalnih studija. Jedine značajnosti koje su dobijene su u odnosu na radni staž, ali korelacije sa dimenzijama narcizma su praktično zanemarljive a razlike u tipovima pokazuju da su one pod uticajem starosti.

Rezultati vezani za dimenzionalni pristup pokazuju da agensni narcizam ostvaruje više pozitivne korelacije sa socijalnom i radnom samoefikasnošću u odnosu na komunalni narcizam, dok su korelacije sa emocionalnom

samoefikasnošću relativno jednakog intenziteta. Rezultati proistekli iz tipološkog pristupa ukazuju na isti zaključak, tj. tip agenskog narcizma pokazuje više socijalne i radne samoefikasnosti u odnosu na tip komunalnog narcizma, dok se ova dva tipa ne razlikuju značajno u emocionalnoj samoefikasnosti. Kontrastiranje dimenzionalnog i tipološkog pristupa ispitivanju narcizma ukazuje na to da tipovi imaju inkrementalnu prediktivnu moć u odnosu na dimenzije u objašnjenju socijalne i radne samoefikasnosti, ali ne i emocionalne. Ovaj rezultat, uključujući i podatak da tipovi objašnjavaju 88-96% varijanse dimenzija narcizma, upućuje na značaj tipološkog pristupa u ispitivanju narcizma, te korisnost tipologije narcizma u predikciji različitih domena samoefikasnosti.

Rezultati su potvrdili naša očekivanja u vezi s relacijama sa radnom samoefikasnošću koja bi trebalo da je više izražena kod agenskog tipa, ali nisu u vezi s relacijama sa socijalnom i emocionalnom efikasnošću. U prethodnim istraživanjima je agensni narcizam bio povezan s profesionalnom samoefikasnošću (Hirschi & Jeansch, 2015) i preduzetništvom (Mathieu & St-Jean, 2013). Osobe s narcizmom delotvornosti u okviru profesionalnog ostvarenja prepoznaju šansu da realizuju svoje fantazije o moći i divljenju od strane drugih, i zato nije retkost da se nađu na istaknutim i liderskim pozicijama (Grijalva et al., 2015). Pored toga, svoju težnju ka vođstvu i dominaciji ispoljavaju i u socijalnim relacijama. Osobe sa izraženim agensnim narcizmom odlikuje ekstravertno i asertivno ponašanje, one su šarmantne i najčešće ostavljaju pozitivan prvi utisak, te s lakoćom ostvaruju nova poznanstva (Holtzman et al., 2010; Foster & Trim IV, 2008), što je povezano sa slikom o sebi kao socijalno smelom i samouverenoj osobi. Za razliku od onih koji su orijentisani na zajedništvo, osobe s višim narcizmom delotvornosti nemaju jasnu želju za povezivanjem sa drugima, već su usmereni na ostvarivanje postignuća. S obzirom na to, drugi ljudi su im često dragoceni upravo za postizanje sopstvenih ciljeva i demonstraciju superiornosti (Elliot & Thrash, 2001).

Rezultat koji nije u skladu sa našim očekivanjima jeste da je socijalna samoefikasnost više izražena kod profila agenskog narcizma. Naime, naše očekivanje je bilo da će socijalna samoefikasnost biti podjednako izražena kod oba tipa narcizma. Čini se da ponašanja koja su obuhvaćena ajtemima korišćene PSSE skale iziskuju više socijalne smelosti i neinhibiranosti u započinjanju socijalnih kontakata, koja je pre tipična za agensni nego za komunalni narcizam. Naime, agensni narcizam je povezan sa ostvarivanjem pozitivnog prvog utiska i pozitivnom impresijom, ali uprkos svom inicijalnom šarmu, nedostatak saradljivosti osoba ovog profila otežava održavanje skladnih interpersonalnih odnosa i oni ne uspevaju dugoročno da zadrže simpatije drugih (Holtzman et al., 2010). Pretpostavljamo da se narcističke ličnosti usmerene na zajedništvo, koje nastoje da se dopadnu drugima, budu im prijemčive i pristupačne, ne upuštaju tako lako u preuzimanje inicijative iz bojazni da se to ne protumači kao agresivno i nametljivo ponašanje čime bi odbili druge ljude. Prethodna istraživanja pokazuju da iako obe dimenzije narcizma pozitivno koreliraju sa ekstraverzijom, agensni narcizam negativno korelira sa prijatnošću iz modela

Velikih pet, a komunalni pozitivno (Gebauer et al., 2012; Rogoza & Fatfouta, 2019), što upućuje na tendenciju za održavanjem harmoničnih odnosa kod komunalnog narcizma. Na taj način se može objasniti njihova niža socijalna smelost u odnosu na tip agensnog narcizma.

Dalje, pretpostavili smo da će osobe komunalnog narcizma imati višu emocionalnu samoefikasnost, ali rezultati upućuju na to da nema značajnih razlika u ovom aspektu samoefikasnosti između komunalnog, agensnog i visokog tipa narcizma. Drugim rečima, emocionalna samoefikasnost se ističe kao karakteristika visokog grandioznog narcizma, bez obzira na tip, te otud i neznačajan inkrementalni doprinos tipova u objašnjenju emocionalne samoefikasnosti, u odnosu na dimenzije narcizma. Emocionalna samoefikasnost, merena ESES skalom, odnosi se na razumevanje i upravljanje sopstvenim i tuđim emocijama, što je povezano s kognitivnom empatijom i aspektima emocionalne inteligencije. Prethodna istraživanja uglavnom potvrđuju pozitivne veze između agensnog narcizma i samoprocene kognitivne empatije (Turner et al., 2019; Wai & Tiliopoulos, 2012), mada ima rezultata koji upućuju na neznačajne veze (Dinić et al., 2018). Takođe, patološki grandiozni narcizam (koji uključuje npr. i samožrtvujuće samoosnaživanje koje je teorijski blisko komunalnom narcizmu) povezuje se sa uspešnom regulacijom emocija, ali ne i sa razumevanjem emocija kada su ovi aspekti emocionalne inteligencije ispitivani preko objektivnih zadataka, a ne samoprocene (Vonk et al., 2015). Čini se da precenjivanje sopstvenih kompetencija kod agensnog narcizma podrazumeva precenjivanje svih kompetencija, uključujući i emocionalne, što čini da se agensni i komunalni narcizam ne razlikuju po emocionalnoj samoefikasnosti.

Generalno, rezultati ukazuju na to da se profili agensnog i visokog narcizma međusobno ne razlikuju, te da ostvaruju višu samoefikasnost u svim domenima (jedino nema razlike u radnoj samoefikasnosti između visokog i komunalnog narcizma). S druge strane, profili komunalnog i niskog narcizma se međusobno ne razlikuju u socijalnoj i radnoj samoefikasnosti, dok emocionalnu samoefikasnost više pokazuju pripadnici komunalnog narcizma, što ide u prilog njihovom razlikovanju. Najučljivije razlike između agensnog i komunalnog tipa narcizma su u izraženosti socijalne samoefikasnosti kojoj su više skloni pripadnici agensnog tipa. Imajući u vidu sadržaj Skale socijalne samoefikasnosti, ovaj podatak ukazuje više na socijalnu smelost i samopouzdanje kod agensnog tipa, nego na toplinu u interperosnalnim odnosima koja bi više bila karakteristična za komunalni tip.

Rezultati ovog istraživanja otvaraju pitanje o karakteristikama komunalnog narcizma. Dok je u prethodnim istraživanjima pokazana značajna veza komunalnog narcizma i povlašćenosti (Gebauer et al., 2012) kao jednoj od suštinskih karakteristika narcizma, rezultati ovog istraživanja pokazuju da se tip komunalnog narcizma generalno ne razlikuje od tipa niskog narcizma, osim u emocionalnoj samoefikasnosti kojoj su podjednako skloni i komunalni, agensni i tip visokog narcizma. Međutim, ako se pogleda struktura samoefikasnosti po izdvojenim profilima, može se uočiti da je emocionalna samoefikasnost na-

jistaknutija od svih samoefikasnosti kod profila komunalnog narcizma ($F(2,29) = 3.88, p = .032$, LSD test jedino nije značajan pri poređenju socijalne i radne samoefikasnosti, $p = .211$), dok je najmanje istaknuta kod profila agensnog narcizma ($F(2,21) = 5.66, p = .011$, LSD test jedino nije značajan pri poređenju socijalne i radne samoefikasnosti, $p = .055$). Ovaj rezultat ide u prilog različitom vrednovanju određenih aspekata kompetencija unutar dva tipa narcizma, te bi se isticanje emocionalne kompetencije u odnosu na socijalnu ili radnu mogla shvatiti kao karakteristika komunalnog narcizma. Ipak, u cilju mapiranja karakteristika komunalnog narcizma, buduća istraživanja bi trebalo da uključe i mere maladaptivnih karakteristika i indikatora loših interpersonalnih odnosa. Zanimljivo je da su sve tri samoefikasnosti podjednako izražene unutar tipa visokog ($F(2,68) = 5.66, p = .068$) i unutar tipa niskog narcizma ($F(2,96) = 1.50, p = .228$).

Što se tiče ograničenja ovog istraživanja, primetno je da fitovi modela nekih upitnika upućuju na preveliku saglasnost. Prosečne inter-ajtemske korelacije (MIC) su na granici gornje prihvatljivosti (.50, više u Clarck & Watson, 1995) te mogu da upućuju na redundantnost pojedinih stavki. Uvidom u korelacije pojedinačnih stavki smo zaključili da postoje stavke koje suviše visoko koreliraju (preko .80). Iako smo u ovom radu zadržali sve stavke upitnika zarad boljeg poređenja sa prethodnim istraživanjima, u budućim primenama bi bilo poželjno redukovati skup ajtema izostavljanjem redundantnih stavki.

U zaključku možemo istaći da rezultati ovog rada upućuju na opravdanost razlikovanja agensnog i komunalnog narcizma u specifičnim domenima samoefikasnosti. U budućim istraživanjima mogli bi se uključiti i objektivni pokazatelji postignuća u domenu profesionalnog života i angažovanja za dobrobit zajednice kako bi se detaljnije ispitale povezanosti tipova narcizma sa različitim kompetencijama, tj. kako bi se mogli uporediti rezultati subjektivnog doživljaja samoefikasnosti i objektivnih pokazatelja efikasnosti i uspeha.

Zahvalnica

Zahvaljujemo se dr Bobanu Petroviću, dr Ljiljani Lazarević i dr Bojani Bodroži koji su uradili prevod CNI-ja.

Reference

- Abele, A. E., & Bruckmüller, S. (2013). The Big Two of agency and communion in language and communication. In J. Forgas, O. Vincze, & J. László (Eds.), *Social cognition and communication* (pp. 173–184). Psychology Press.
- Asendorpf, J. B. (2003). Head-to-head comparison of the predictive validity of personality types and dimensions. *European Journal of Personality*, 17(5), 327–346. <http://dx.doi.org/10.1002/per.492>

- Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). An investigation of personality types within the HEXACO personality framework. *Journal of Individual Differences, 30*, 181–187. <http://dx.doi.org/10.1027/1614-0001.30.4.181>
- Barry, C. T., Anderson, A. C., & Charles, N. E. (2019). Dimensions of adolescent narcissism: A variable-centered versus person-centered approach. *Journal of Individual Differences, 40*(3), 149–155. <http://doi.org/10.1027/1614-0001/a000287>
- Bergman, L. R., & Magnusson, D. (1997). A person-oriented approach in research on developmental psychopathology. *Development and Psychopathology, 9*(2), 291–319. <https://doi.org/10.1017/s095457949700206x>
- Brookes, J. (2015). The effect of overt and covert narcissism on self-esteem and self-efficacy beyond self-esteem. *Personality and Individual Differences, 85*, 172–175. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2015.05.013>
- Brown, A. A. (2017). *Grandiose and vulnerable narcissistic in relationships: A perceived control perspective*. Unpublished doctoral dissertation, The Ohio State University.
- Brown, R. P., Budzek, K., & Tamborski, M. (2009). On the meaning and measure of narcissism. *Personality and Social Psychology Bulletin, 35*(7), 951–964. <http://doi.org/10.1177/0146167209335461>
- Clark, L. A., & Watson, D. (1995). Constructing validity: Basic issues in objective scale development. *Psychological Assessment, 7*(3), 309–319. <http://doi.org/10.1037/1040-3590.7.3.309>
- Diehl, M., Owen, S. K., & Youngblade, L. M. (2004). Agency and communion attributes in adults' spontaneous self-representations. *International Journal of Behavioral Development, 28*(1), 1–15. <http://doi.org/10.1080/01650250344000226>
- Dinić, B. M., Petrović, B., & Jonason, P. K. (2018). Serbian adaptations of the Dark Triad Dirty Dozen (DTDD) and Short Dark Triad (SD3). *Personality and Individual Differences, 134*, 321–328. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2018.06.018>
- Dinić, B.M., & Vujić, A. (2019). The Pathological Narcissism Inventory: Measurement invariance across Serbian and USA samples and further validation. *European Journal of Psychological Assessment*. Online first. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000537>
- Elliot, A. J., & Thrash, T. M. (2001). Narcissism and motivation. *Psychological Inquiry, 12*(4), 216–219.
- Fida, R., Paciello, M., Tramontano, C., Barbaranelli, C., & Farnese, M. L. (2015). “Yes, I Can”: the protective role of personal self-efficacy in hindering counterproductive work behavior under stressful conditions. *Anxiety, Stress, & Coping, 28*(5), 479–499. <http://doi.org/10.1080/10615806.2014.969718>
- Foster, J. D., & Trimm IV, R. F. (2008). On being eager and uninhibited: Narcissism and approach–avoidance motivation. *Personality and Social Psychology Bulletin, 34*(7), 1004–1017. <http://doi.org/10.1177/0146167208316688>

- Fraley, C., & Raftery, A. E. (2002). *mclust: Software for model-based clustering, density estimation and discriminant analysis* (Tech. Rep, No. 415). Department of Statistics, University of Washington, WA.
- Gebauer, J. E., & Sedikides, C. (2018). Agency and communion in grandiose narcissism. In A. E. Abele & B. Wojciszke (Eds.), *Agency and communion in social psychology* (pp. 90–102). Routledge.
- Gebauer, J. E., Sedikides, C., Verplanken, B., & Maio, G. R. (2012). Communal narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, *103*(5), 854–878. <http://doi.org/10.1037/a0029629>
- Grijalva, E., Jarms, P. D., Newman, D. A., Gaddis, B. H., & Fraley, R. C. (2015). Narcissism and leadership: A meta-analytic review of linear and nonlinear relationships. *Personnel Psychology*, *68*(1), 1–47. <http://doi.org/10.1111/peps.12072>
- Gutmann, D. (1994). *Reclaimed powers: Men and women in later life*. Northwestern University Press.
- Hirschi, A., & Jaensch, V. K. (2015). Narcissism and career success: Occupational self-efficacy and career engagement as mediators. *Personality and Individual Differences*, *77*, 205–208. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2015.01.002>
- Holtzman, N. S., Vazire, S., & Mehl, M. R. (2010). Sounds like a narcissist: Behavioral manifestations of narcissism in everyday life. *Journal of Research in Personality*, *44*(4), 478–484. <http://doi.org/10.1016/j.jrp.2010.06.001>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, *6*, 1–55. <http://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jahani, H. J. G., Ehsanikenari, A., & Sharif, A. S. (2018). Role of self-efficacy and negative perfectionism in the prediction of procrastination of narcissistic personality: A study on non-clinical subjects. *Emerging Science Journal*, *2*(6), 388–399. <http://doi.org/10.28991/esj-2018-01158>
- Kirk, B. A., Schutte, N. S., & Hine, D. W. (2008). Development and preliminary validation of an emotional self-efficacy scale. *Personality and Individual Differences*, *45*(5), 432–436. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2008.06.010>
- Krizan, Z., & Herlache, A. D. (2018). The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*, *22*(1), 3–31. <http://doi.org/10.1177/1088868316685018>
- Ksinan, A. J., & Vazsonyi, A. T. (2016). Narcissism, Internet, and social relations: A study of two tales. *Personality and Individual Differences*, *94*, 118–123. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.016>
- Luo, Y. L., Cai, H., Sedikides, C., & Song, H. (2014). Distinguishing communal narcissism from agentic narcissism: A behavior genetics analysis on the agency–communion model of narcissism. *Journal of Research in Personality*, *49*, 52–58. <http://doi.org/10.1016/j.jrp.2014.01.001>
- Mathieu, C., & St-Jean, É. (2013). Entrepreneurial personality: The role of narcissism. *Personality and Individual Differences*, *55*(5), 527–531. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2013.04.026>

- Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S., & Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology, 13*, 291–315. <http://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045244>
- Paulhus, D. L. (2019). The Big Two dimensions of desirability. In A. E. Abele & B. Wojciszke (Eds.), *Agency and communion in social psychology* (pp. 79–89). Routledge.
- Paunonen, S. V., & Hong, R. Y. (2010). Self-Efficacy and the Prediction of Domain-Specific Cognitive Abilities. *Journal of Personality, 78*(1), 339–360. <http://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00618.x>
- Raskin, R. N., & Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports, 45*(2), 590–590. <http://doi.org/10.2466/pr0.1979.45.2.590>
- Rogoza, R., & Fatfouta, R. (2019). Normal and pathological communal narcissism in relation to personality traits and values. *Personality and Individual Differences, 140*(1), 76–81. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.03.039>
- Rosseel, Y. (2012). Lavaan: An R package for structural equation modeling and more. Version 0.5–12 (BETA). *Journal of Statistical Software, 48*(2), 1–36. <http://doi.org/10.18637/jss.v048.i02>
- Smith, H. M., & Betz, N. E. (2000). Development and validation of a scale of perceived social self-efficacy. *Journal of Career Assessment, 8*(3), 283–301. <http://doi.org/10.1177/106907270000800306>
- Turner, I. N., Foster, J. D., & Webster, G. D. (2019). The Dark Triad's inverse relations with cognitive and emotional empathy: High-powered tests with multiple measures. *Personality and Individual Differences, 139*, 1–6. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2018.10.030>
- Vonk, J., Zeigler-Hill, V., Ewing, D., Mercer, S., & Noser, A. E. (2015). Mindreading in the dark: Dark personality features and theory of mind. *Personality and Individual Differences, 87*, 50–54. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2015.07.025>
- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences, 52*(7), 794–799. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2012.01.008>
- Wetzel, E., Leckelt, M., Gerlach, T. M., & Back, M. D. (2016). Distinguishing subgroups of narcissists with latent class analysis. *European Journal of Personality, 30*(4), 374–389. <http://doi.org/10.1002/per.2062>
- Wright, A. G., & Edershile, E. A. (2018). Issues resolved and unresolved in pathological narcissism. *Current Opinion in Psychology, 21*, 74–79. <http://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.10.001>
- Wu, W., Wang, H., Zheng, C., & Wu, Y. J. (2019). Effect of narcissism, psychopathy and Machiavellianism on entrepreneurial intention—the mediating of entrepreneurial self-efficacy. *Frontiers in Psychology, 10*, Article No. 360. <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00360>
- Żemojtel-Piotrowska, M., Czarna, A. Z., Piotrowski, J., Baran, T., & Maltby, J. (2016). Structural validity of the Communal Narcissism Inventory (CNI): The bifactor model. *Personality and Individual Differences, 90*, 315–320. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2015.11.036>

Dodatak

Inventar komunalnog narcizma

Ljudi u privatnosti o sebi misle različite stvari. Ove misli mogu veoma da se razlikuju od osobe do osobe i u zavisnosti od situacije. Ovim upitnikom se ispituju takve misli. Ispod ćete naći izlistane misli koje možda imate o sebi. Za svaku od njih, molimo Vas da označite da li na takav ili sličan način razmišljate o sebi. Budite što iskreniji.

Uopšte se ne slažem 1 2 3 4 5 6 7 U potpunosti se slažem

Ja sam najkorisnija osoba koju poznajem.
Doneću mir i pravdu svetu.
Ja sam najbolji prijatelj kojeg neko može imati.
Biću poznat po dobrim delima koje ću uraditi.
Ja sam (ću biti) najbolji roditelj na ovoj planeti.
Ja sam najbrižnija osoba od svih ljudi koje poznajem.
U budućnosti ću biti poznat po tome što sam rešio najvažnije svetske probleme.
Ja obogaćujem tuđe živote.
Doneću slobodu ljudima.
Ja sam fantastičan slušalac.
Ja ću biti u stanju da rešim problem siromaštva u svetu.
Imam veoma pozitivan uticaj na druge ljude.
Generalno, ja sam osoba sa najviše razumevanja za druge.
Učiniću da svet bude mnogo lepše mesto.
Ja sam izuzetno pouzdana osoba.
Biću poznat po tome što sam unapredio dobrobit čovečanstva.

Skala opažene socijalne samoefikasnosti

Koliko ste sigurni da biste mogli da...

Nimalo 1 2 3 4 5 Potpuno

Započnete razgovor sa nekim koga ne poznajete veoma dobro.
Izrazite svoje mišljenje pred grupom ljudi koja diskutuje o temi koja Vas interesuje.
Radite na projektu u školi, na poslu, u zajednici ili negde drugde sa ljudima koje ne poznajete veoma dobro.
Pomognete da se neko koga ste nedavno upoznali oseća prijatno u Vašoj grupi prijatelja.
Sa grupom ljudi podelite zanimljivo iskustvo koje ste jednom imali.
Izložite se novoj i drugačijoj socijalnoj situaciji.
Dobrovoljno se prijavite da pomognete u planiranju ili organizaciji društvenog događaja.
Pitate grupu ljudi koji planiraju neku društvenu aktivnost (npr. da idu u bioskop) da li možete da im se pridružite.
Dobijete poziv za zabavu koju organizuje uticajna ili popularna osoba.
Dobrovoljno se prijavite da pomognete u predvođenju grupe ili organizacije.
Održite razgovor s nekim.
Budete uključeni u grupne aktivnosti.
Pronađete nekoga sa kim biste proveli popodne jednog vikenda.
Iskažete svoja osećanja drugoj osobi.
Pronađete nekoga sa kim biste otišli na ručak.
Pozovete nekoga na ljubavni sastanak.
Odete na žurku ili društveni događaj gde verovatno nećete nikoga poznavati.
Pitate nekoga za pomoć kada Vam je potrebna.
Sprijeteljite se sa nekim ko je Vaša generacija.
Pridružite se stolu za ručkom ili večerom gde ljudi već sede i pričaju.
Sprijeteljite se sa ljudima u grupi gde se svi prethodno međusobno poznaju.
Pozovete nekoga da izađete nakon što je rekao da je bio zauzet kada ste ga prvi put pozvali.
Povedete pratioca/pratilju u izlazak na koji idu Vaši prijatelji.
Pozovete telefonom nekoga koga ste tek upoznali i želite da ga/je upoznate još bolje.
Pozovete potencijalnog novog prijatelja na kafu.

Skala opažene emocionalne samoefikasnosti

Koliko dobro možete da...

Uopšte ne mogu 1 2 3 4 5 U potpunosti mogu

Razumete zbog čega se Vaše emocije menjaju.
Tačno prepoznate svoje pozitivne emocije.
Znate šta uzrokuje Vaše negativne emocije.
Shvatite zbog čega druga osoba oseća negativne emocije.
Shvatite zbog čega druga osoba oseća pozitivne emocije.
Tačno prepoznate pozitivne emocije kod druge osobe.
Shvatite zbog čega druga osoba doživljava pomešane emocije.
Iskoristite pozitivne emocije kako biste stvorili dobre ideje.
Budete svesni koju emociju drugima upućuje Vaš izraz lica.
Primitite emociju koju odražava Vaš govor tela.
Izazovete kod sebe pravu emociju kako biste podstakli razvoj kreativnih ideja.
Primitite emociju koju odražava govor tela druge osobe.
Promenite svoju negativnu emociju u pozitivnu.
Shvatite zbog čega doživljavate pomešane emocije.
Razumete zbog čega se menjaju emocije kod druge osobe.
Pomognete drugoj osobi da upravlja svojim emocijama kada je pod pritiskom.
Tačno prepoznate svoje negativne emocije.
Znate šta uzrokuje Vaše pozitivne emocije.
Pomognete drugoj osobi da se smiri kada je besna.
Tačno prepoznate negativnu emociju kod drugoga.
Uskladite svoje raspoloženje s datom prilikom.
Izazovete emocije kojima biste unapredili svoj intelektualni učinak.
Upravlјate sopstvenim emocijama kada ste blizu ostvarenja cilja.
Izazovete pozitivnu emociju kada osećate negativnu.
Iskoristite pozitivne emocije kako biste došli do novih rešenja za stare probleme.
Prepoznate koju emociju odražava izraz lica druge osobe.
Izazovete emocije kojima biste unapredili svoj fizički učinak.
Pomognete drugoj osobi da promeni negativnu emociju u pozitivnu.
Se smirite kada ste besni.
Upravlјate sopstvenim emocijama kada ste pod pritiskom.
Pomognete drugoj osobi da upravlja svojim emocijama nakon što je pretrpela gubitak.
Učinite da osećate istu emociju koju oseća druga osoba.

Skala radne samoefikasnosti

Kada sam na poslu, mogu da...

Nikako ne mogu 1 2 3 4 5 6 7 Sasvim sigurno mogu

Prevazidem osećaj osujećenosti ako me nadređeni i/ili kolege ne cene koliko bih želeo.
Razumem raspoloženje kolega s posla.
Izrazim svoje mišljenje tokom poslovnih sastanaka.
Uspevam da se kontrolišem u svim okolnostima.
Potpuno se posvetim aktivnostima kojima treba da ostvarim željeni cilj.
Prevazidem osećaj osujećenosti usled svojih neuspeha na poslu.
Uverim druge u svoju ideju.
Shvatim kada se kolega iznervira zbog mojih postupaka.
Pribavim sve potrebne informacije kako bih obavio svoj posao.
Branim svoja prava kada se neko nepravedno odnosi prema meni.
Ostanem smiren kada je na poslu stresno i napeto.
Izrazim svoje mišljenje čak i kada se moje kolege ne slažu sa mnom.
Ostanem fokusiran dok radim.
Razumem potrebe kolega iako ih ne iskažu otvoreno.
Branim svoja mišljenja iako se razlikuju od mišljenja drugih.
Tražim dodatne informacije kada sumnjam u to što znam.
Ne obeshrabrim se nakon strogog kritikovanja na poslu.
Poštujem raspored i rokove na poslu.
Ostanem smiren kada su drugi neljubazni prema meni.
Organizujem svoj posao, čak i tokom neočekivanih događaja i hitnih slučajeva.
Razumem raspoloženje kolega ili nadređenih čak i kada se burno raspravljamo.
Ne dozvolim da me iznerviraju nepravde koje me zadese na radnom mestu.
Završim svoj posao uz strogo obraćajućanje pažnje na detalje.
Uspešno branim svoja prava ako budem nepravedno napadnut.
Uložim dodatni napor u slučaju poteškoća na poslu.
Stavim se u situaciju kolege s posla koji je u nevolji.

Prilog

Tabela A

Post hoc LSD test za testiranje razlika između profila narcizma u odnosu na dimenzije narcizma

Narcizam	I	J	Mean Difference (I-J)	SE	p
Komunalni (CNI)	visok narcizam AS = 4.82 SD = 0.79	agensni narcizam	1.60	.14	.000
		komunalni narcizam	0.53	.16	.001
		nizak narcizam	2.05	.10	.000
	agensni narcizam AS = 3.22 SD = 0.35	visok narcizam	-1.60	.14	.000
		komunalni narcizam	-1.07	.18	.000
		nizak narcizam	0.45	.14	.001
	komunalni narcizam AS = 4.29 SD = 0.89	visok narcizam	-0.53	.16	.001
		agensni narcizam	1.07	.18	.000
		nizak narcizam	1.53	.15	.000
	nizak narcizam AS = 2.77 SD = 0.58	visok narcizam	-2.05	.10	.000
		agensni narcizam	-0.45	.14	.001
		komunalni narcizam	-1.53	.15	.000
Agensni (NPI)	visok narcizam AS = 5.02 SD = 0.81	agensni narcizam	0.33	.15	.031
		komunalni narcizam	1.75	.17	.000
		nizak narcizam	2.24	.11	.000
	agensni narcizam AS = 4.69 SD = 0.65	visok narcizam	-0.33	.15	.031
		komunalni narcizam	1.42	.19	.000
		nizak narcizam	1.91	.15	.000
	komunalni narcizam AS = 3.26 SD = 0.44	visok narcizam	-1.75	.17	.000
		agensni narcizam	-1.42	.19	.000
		nizak narcizam	0.49	.16	.003
	nizak narcizam AS = 2.78 SD = 0.70	visok narcizam	-2.2	.11	.000
		agensni narcizam	-1.91	.15	.000
		komunalni narcizam	-0.49	.16	.003

Napomena. Razlike su testirane na z-skorovima, ali zarad informativnosti, prikazani su i uprosečeni skorovi na skalama CNI i NPI (teorijski rang je od 1 do 7).

Tabela B

Post hoc LSD test za testiranje razlika između profila narcizma u odnosu na vrstu samoefikasnosti

Samoefikasnost	I	J	Mean Difference (I-J)	SE	p	
Socijalna	visok narcizam AS = 4.00 SD = 0.72	agensni narcizam	-0.31	.20	.124	
		komunalni narcizam	0.74	.22	.001	
		nizak narcizam	0.63	.15	.000	
Teorijski rang 1-5	agensni narcizam AS = 4.29 SD = 0.72	visok narcizam	0.31	.20	.124	
		komunalni narcizam	1.05	.26	.000	
		nizak narcizam	0.94	.19	.000	
	komunalni narcizam AS = 3.32 SD = 0.85	visok narcizam	-0.74	.22	.001	
		agensni narcizam	-1.05	.26	.000	
		nizak narcizam	-0.11	.22	.600	
Teorijski rang 1-5	nizak narcizam AS = 3.42 SD = 0.96	visok narcizam	-0.63	.15	.000	
		agensni narcizam	-0.94	.19	.000	
		komunalni narcizam	0.11	.22	.600	
	emocionalna	visok narcizam AS = 3.98 SD = 0.66	agensni narcizam	0.12	.21	.555
			komunalni narcizam	0.14	.23	.537
			nizak narcizam	0.66	.15	.000
Teorijski rang 1-5	agensni narcizam AS = 3.89 SD = 0.57	visok narcizam	-0.12	.21	.555	
		komunalni narcizam	0.02	.26	.938	
		nizak narcizam	0.54	.20	.007	
	komunalni narcizam AS = 3.87 SD = 0.69	visok narcizam	-0.14	.23	.537	
		agensni narcizam	-0.02	.26	.938	
		nizak narcizam	0.52	.22	.020	
Teorijski rang 1-5	nizak narcizam AS = 3.50 SD = 0.73	visok narcizam	-0.66	.15	.000	
		agensni narcizam	-0.54	.20	.007	
		komunalni narcizam	-0.52	.22	.020	

Teorijski rang 1-7	radna	visok narcizam	agensni narcizam	-0.27	.21	.199
		AS = 5.50	komunalni	0.30	.23	.195
		SD = 0.99	narcizam	0.42	.15	.006
			nizak narcizam	0.27	.21	.199
		agensni narcizam	visok narcizam	0.57	.27	.033
		AS = 5.80	komunalni	0.69	.20	.001
		SD = 0.84	narcizam	-0.30	.23	.195
			visok narcizam	-0.57	.27	.033
		komunalni	agensni narcizam	0.12	.23	.605
		narcizam	nizak narcizam	-0.42	.15	.006
		AS = 5.17	visok narcizam	-0.69	.20	.001
		SD = 1.00	agensni narcizam	-0.12	.23	.605
		nizak narcizam	visok narcizam			
		AS = 5.07	agensni narcizam			
	SD = 1.19	komunalni				
		narcizam				

Napomena: Razlike su testirane na z-skorovima, ali zarad informativnosti, prikazani su uprosečeni skorovi na skalama samoeфикаsnosti

Tabela C

Rezultati hijerarhijske regresione analize: parcijalni doprinosi prediktora i procenat objašnjenje varijanse kriterijuma

		Socijalna samoeфикаsnost	Emocionalna samoeфикаsnost	Radna samoeфикаsnost
I korak	R^2	.28***	.16***	.12***
	Komunalni narcizam	-.14	.21**	-.02
	Agensni narcizam	.61***	.22**	.36***
II korak	ΔR^2	.03**	.01	.03*
	Komunalni narcizam	.08	.30**	.17
	Agensni narcizam	.69***	.30**	.45***
	Tip visokog narcizma	-.35**	-.19	-.32*
	Tip agensnog narcizma	-.05	-.01	-.02
	Tip komunalnog narcizma	-.15*	-.00	-.09
	Total R^2	.32***	.17***	.16***
I korak	R^2	.15***	.09***	.07**
	Tip visokog narcizma	.29***	.31***	.20**
	Tip agensnog narcizma	.33***	.19**	.24***
	Tip komunalnog narcizma	-.03	.16*	.04
II korak	ΔR^2	.17***	.08***	.09***
	Tip visokog narcizma	-.35**	-.19	-.32*
	Tip agensnog narcizma	-.05	-.01	-.02
	Tip komunalnog narcizma	-.15*	.00	-.09
	Komunalni narcizam	.08	.30**	.17
	Agensni narcizam	.69***	.30**	.45***
	Total R^2	.32***	.17***	.16***

Napomene. Referentna grupa je tip niskog narcizma.

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$.

**Nevena Radojević
Bojana Dinić**

Department of Psychology,
Faculty of Philosophy,
University of Novi Sad

RELATIONSHIPS OF AGENTIC AND COMMUNAL NARCISSISM WITH SELF-EFFICACY IN VARIOUS LIFE DOMAINS

Narcissism is a multidimensional construct, and according to one of the newest conceptualizations, based on the agency-communion model, two dimensions of grandiose narcissism can be distinguished - agentic and communal. Agentic narcissism manifests as a magnification of own accomplishments and competences, while communal narcissism manifests as an emphasis on one's empathy and doing good deeds for others and mankind. Thus, it can be expected that the two aspects of narcissism show different relationships with self-efficacy in various life domains. The aim of this study is to explore the typology of narcissism, based on agency and communion orientation, as well as to compare dimensional and typological approaches in exploration of relations between narcissism and self-efficacy across different life domains (social, emotional and professional). Results of latent profile analysis showed that four types could be extracted based on measures of agentic and communal narcissism: high narcissism, agentic narcissism, communal narcissism, and low narcissism. Furthermore, results showed that there were no significant differences between high and agentic narcissism types in self-efficacy in various domains, as both showed higher scores on all aspects of self-efficacy. On the other hand, there were no differences in social and work self-efficacy between communal and low narcissism types, but communal type showed higher scores in emotional self-efficacy. Agentic type showed higher scores on both work and social self-efficacy, compared to communal type, while there are no differences in emotional self-efficacy. Comparison of dimensional and typological approaches showed that narcissism types had incremental predictive power over and above the narcissism dimensions in explanation of social and work self-efficacy, but not in explanation of emotional self-efficacy.

Key words: agency, communion, agentic narcissism, communal narcissism, self-efficacy.